

Nucli urbà de Sant Feliu Sasserra

Sant Feliu Sasserra

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sector est del terme municipal
Emplaçament Carretera B-431, entre els punts quilomètrics 63'4 i 64'2

Coordenades:

Latitud: 41.94502
Longitud: 2.02178
UTM Est (X): 418916
UTM Nord (Y): 4644135

Classificació

Número de fitxa 08212 - 1
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XI-XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: L'estat de les cases que conformen el nucli és heterogeni mantenint algunes el seu aspecte i elements originals i d'altres totalment reformades.

Protecció Legal
Observacions protecció: Normes subsidiàries de Sant Feliu Sasserra, 1987
Número inventari Sí, IPA.17008

Generalitat i altres inventaris

Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Propietaris diversos
Autoria de la fitxa Jordi Compte i Marta Homs

Descripció

Sant Feliu Sasserra és un municipi de la comarca del Bages situat a la zona del Lluçanès. Es compon d'una àmplia zona boscosa vestint les valls de la riera de Relat i el riu d'Ases entre les que s'ubiquen diverses explotacions agropecuàries i el nucli urbà.

El nucli de Sant Feliu Sasserra es troba emplaçat sobre la serra de Sant Feliu a l'extrem est del terme municipal. És un poble de mitjanes dimensions que s'ha anat constituint al llarg del temps. Està articulat per un centre històric de cronologia medieval, on hi ha emplaçada l'església de Sant Feliu i els carrers més antics, estrets, sinuosos i amb desnivell que donaven entrada al camins rals que travessaven per dins del poble. Aquests són bàsicament el carrer Arquebisbe Badia, situat a la banda sud del nucli amb una orientació sud-nord, el carrer Balmes situat al sud-est amb una orientació est-oest, i el carrer Jacint Verdaguer que enllaça els dos circumdant l'església per la part de llevant i en el que es troba cal Salero, una de les cases protegides per les normes subsidiàries de Sant Feliu Sasserra. En aquests carrers s'hi conserven cases que tenen una cronologia que va del segle XVI al XVIII, tot i que algunes tenen orígens anteriors, on hi destaquen alguns finestrals gòtics. També destaca en aquesta zona la casa de cal Veiret, una casa decorada amb maó, ubicada a l'avinguda Catalunya, i protegida per les normes subsidiàries de Sant Feliu Sasserra.

Paral·lela a la plaça de l'església hi ha la plaça de Baix, una petita placeta d'accés tortuós que condueix a la plaça Major. Aquesta té forma trapezoidal i engloba les cases de famílies nobles i menestrals distingits construïdes bàsicament al segle XVIII on hi predominen les grans portalades adovellades d'arc de mig punt. A la plaça Major s'hi ubica l'antiga seu de la Sotsvegueria del Lluçanès anomenada casa del Consell i Jurats del Lluçanès, actualment seu de l'ajuntament del municipi. El nucli continua vertebrat, en direcció nord, per un carrer principal, el carrer Sant Pere Almató que enllaça amb el carrer de la Bassa fins a tocar del serrat de les Forques. En ells s'hi basteixen cases del segle XVIII i XIX d'estructura urbana, façana d'estretes dimensions, constituïdes per planta baixa i dos pisos amb aigües a les façanes principals, algunes de les quals conserven l'estructura i alguns elements originals. A mig tram del carrer Sant Pere Almató, s'endinsa a la banda de llevant el carrer Santa Magdalena que condueix a un nucli format entorn de l'església de Santa Magdalena coneguda també com a Sant Salvador d'Horta situada a l'extrem del carrer. Tot i que algunes cases poden tenir un origen anterior, la majoria es construïren al segle XIX, essent les més antigues les més properes a l'església.

Finalment cal destacar el carrer del Raval, situat a la banda de ponent del nucli, amb cases del segle XVIII que enllaça, un cop travessada la carretera, amb el carrer Vilaclara que s'uneix al seu capdamunt amb el carrer Sant Pere Almató.

Modernament el poble ha crescut a banda i banda de la carretera i també per la zona de ponent en l'anomenat barri de Sant Roc.

Observacions:

A l'entorn del poble hi ha diverses agrupacions al voltant de petits carrers com és el cas del carrer de la Mongia, el carrer de cal Prim i cal Batzó, el carrer del Serrat o el carrer del Gafarró, en terme d'Oristà.

Història

El nucli primitiu del poble es va formar al voltant de l'església de Sant Feliu, documentada al 946 la qual tingué funcions parroquials abans del 1154. Fou reedificada al segle XI i enriquida amb una portalada

romànica amb capitells esculpits i arquivoltes treballades al segle XII.

A partir del segle XIII apareix documentada una petita capella dedicada a Santa Magdalena, la qual cosa fa suposar que el nucli s'estengué més enllà dels voltants de l'església.

Un cop superat el despoblament provocat per les pestes del segle XIV el poble va entrar, sobretot a partir de la segona meitat del segle XVI, en un període d'expansió demogràfica i econòmica gràcies a la indústria tèxtil tradicional (parairia) i al comerç. Aquest fet ho demostra la relació de focs fets al 1553 i 1595, on es passa de 57 a 105 focs, essent a principis del segle XVII la principal població del Lluçanès, la qual cosa va propiciar el fet de ser la capital de la Sotsvegueria del Lluçanès.

Durant el segle XVII el nucli seguí creixent amb cases circumdants i s'hi establí una comunitat de preveres, documentada a partir de 1636. A finals de segle, el cens eclesiàstic de 1686 atribuïa a Sant Feliu Sasserra 118 cases juntes i 12 pagesies que suposaven una població propera als 700 habitants.

A principis del segle XVIII i en el marc de la Guerra de Successió el poble fou cremat per les tropes filipistes comandades pel comte de Montemar al febrer de 1714 en represàlia a l'adhesió del poble a la causa de l'arxiduc Carles.

El poble es recuperà econòmicament a partir de la manufactura tèxtil, tal com ho demostren els 16 telers de llana que tenia el poble a l'any 1760. Aquest sector seguí progressant fins a la segona meitat del segle XIX quan l'arribada de la mecanització va fer decaure la producció artesanal.

Paral·lelament l'evolució del sector tèxtil, la zona rural del municipi visqué un període d'esplendor arrel de la producció i la comercialització del vi, sobretot durant els segles XVII, XVIII i XIX fins a l'arribada de la fil·loxera. Així ho demostren les feixes i les tines de la majoria de masies i cases del municipi.

Bibliografia

AADD, Sant Feliu Sasserra. Capital històrica del Lluçanès: dels orígens als nostres dies, Centre d'estudis del Lluçanès i Centre d'estudis del Bages, 2003.

Inventari del Patrimoni Cultural Immoble de Catalunya de Sant Feliu Sasserra, Àrea de Coneixement i Recerca, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, revisat a l'octubre de 2005.

Normes subsidiàries de Sant Feliu Sasserra, 1987 (cal Salero i cal Veiret)

